

PROF. MARLENE LARUELLE
ROZBIORY ROSJI?
NIEMĄDRY POMYSŁ

PROF. MAGDALENA RASZEWSKA
DEJMEK – WIZJONER TEATRU

JACEK PAŁKIEWICZ
JAK ZNIKNAĆ Z INTERNETU U SZCZĘŚLIWYCH BHUTAŃCZYKÓW

KOMBATANCI NASI I WASI

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

Pomóżmy sobie wzajemnie

1,5%

**PIT
PODARUJ
SENIOROM**

**BĘDĘ
SENIOREM!**

KRS 0000161452

Fundacja „EMERYT”
ul. Ogrodowa 8, 00-896 Warszawa
tel.: (22) 620 40 44
www.fundacja-emeryt.org
e-mail: seniorzy@fundacja-emeryt.org

[Kup książkę](#)

Moc puszki Owsiaka

Podziały między Polakami są coraz głębsze. Z powodu inflacji i wojny gorzej nam się żyje, więc są kolejne powody do kłótni. Szczęście, że w styczniu jest taka niedziela, gdy bez względu na pogodę wszędzie pojawiają się wolontariusze Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Są w małych wioskach i metropoliach. Kolejne pokolenia od 30 lat zapalają światełka i kwestują, bo wierzą, że ma to sens. A ma, co można zobaczyć w prawie każdym szpitalu i miejscu, gdzie ratuje się życie i zdrowie. Takie są fakty. Dowody na sens tego wspólnego przecież wysiłku są wśród nas. Żyją, bo w porę skorzystali z aparatury kupionej za pieniądze zebrane w styczniowe niedziele. Pisząc o tym, trochę się wstydzę, bo to przecież takie oczywiste. Dla mnie. I dla wielu Polaków. Ale obok nas jest coraz więcej ludzi, którzy hejtują Jurka Owsiaka. Zaczęła przed paroma laty prawica. A teraz robią to również ludzie uważający się za lewicowców. Walenie w Owsiaka jest proste. Internet wszystko zniesie. Brednie frustratów też. Oni zrobiliby wszystko lepiej. Część uważa, że w ogóle nie trzeba takich akcji, bo od tego jest państwo. Niech więc urzędnicy rozwiązują te problemy. Bo jak się państwo wyręcza, to jest jeszcze gorzej.

Sukces Owsiaka uwiera krytyków. Czekają, żeby na czymś się wyłożył. Daremnie. Gdyby po tylu latach

i wysiłkach pisowskiej prokuratury coś na niego znalaziono, frustraci mieliby dowód, że u nas nic nie może się udać. A że takiego nie mają, to biorą taczkę błota i obrzucają nim Owsiaka. Bo ma inne poglądy. Bo nie daje sobie skakać po głowie. Bo mimo wieku ciągle bardziej mu się chce niż wielu z tych, którzy mają po 30-40 lat, a są żwawi jak nasza reprezentacja w Katarze.

Owsiak jest fenomenem. Ma charyzmę i wielką siłę przyciągania. I takie poparcie milionów ludzi, o którym inni mogą tylko marzyć. Z tej siły bierze się też jego problem. Jest konkurentem w docieraniu do dusz i serc. Konkurentem co głębszych i nierozumiejących istoty WOŚP polityków. Konkurentem Kościoła, który chce mieć monopol w każdym obszarze. Owsiak został odcięty od mediów rządowych i wszystkich instytucji rządowi podlegających. Broni się, bo nieufni na ogół Polacy widzą, że jest autentyczny. Że nie udaje i myśli w kategoriach wspólnoty. Ciągłe wierzy, że to, co wraz z nim robią tysiące ludzi, ma sens.

Iluz Polaków ma w życiorysie kwestowanie z puszką oklejoną czerwonymi serduszkami. Na pewno ponad milion. Nie dajmy sobie odebrać tego jednego dnia w roku, kiedy robimy coś dla siebie. Razem.

BAKOWSKI

NIE CZEKAJ!

Kup w promocji
e-prenumeratę roczną

PRZEGLĄDU

I ODBIERZ
DARMOWY E-BOOK

Teraz tylko

100 zł

za rok
czytania

sklep.tygodnikprzeglad.pl

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Kombatanci nasi i wasi**
Miejsce żołnierzy II wojny światowej
zajmują działacze opozycji
- 12 Wałbrzych cierpi kolejny raz**
Likwidacja Porcelany Krzysztof
- 14 Pamięć i przyszłość**
Rocznica śmierci
Aleksandra Małachowskiego
- 16 Chemiczna proteza Polaków**
Żniwo alkoholu

ZDROWIE

- 20 Grypa strachu**
– rozmowa z Katarzyną Świątkowską

GLOBALNY PUNKT WIDZENIA

- 24 Rozbiory Rosji? Niemądry pomysł**
– rozmowa z prof. Marlene Laruelle

ZAGRANICA

- 28 Kraj w ciemnościach**
Korespondencja z Bachmutu
- 32 Sprawa Emanuela Orlandi powraca**
Korespondencja z Włoch
- 36 Miętko, ale skutecznie**
Zalety soft power

KULTURA

- 40 To, co w Dejmku najciekawsze**
– rozmowa z prof. Magdaleną Raszewską
- 44 Polski humor**
Nie mamy dystansu do siebie
- 47 Guru kultury studenckiej**
Wspomnienie o Bogusławie Litwińcu
- 48 Culturalia**
- 66 Fikaj z Koziołkiem do Pacanowa**

OBSERWACJE

- 49 Każdy klient lubi być trochę odkrywcą**
Smakotyki z Podlasia
- 53 Szczęśliwi Bhutańczycy**
Podróże Jacka Pałkiewicza

SPORT

- 56 Portugalska recepta nr 2**
Co robi Fernando Santos

TECHNOLOGIE

- 58 Polowanie w sieci**
Jak zatrzeć swój cyfrowy ślad

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Moc puszek Owsiaka
- 15 Jan Widacki**
Nie będzie Niemiec pluć nam w twarz...
- 19 Andrzej Romanowski**
Prawica trzyma się mocno
- 27 Roman Kurkiewicz**
Miliarderów ruch społeczny?
- 35 Tomasz Jastrun**
Umiarkowany pesymizm
- 39 Wojciech Kuczok**
Urobek artystyczny

12

KRAJ

WAŁBRZYCH CIERPI KOLEJNY RAZ

Likwidacja
Porcelany Krzysztof

20

ZDROWIE

GRYPA STRACHU

– rozmowa z Katarzyną Świątkowską

53

OBSERWACJE

SZCZĘŚLIWI BHUTAŃCZCY

Podróże Jacka Pałkiewicza

Projekt okładki: Daria Słowińska-Kettner

Kup książkę

✉ Prof. Kulczyński w Jeleniej Górze

W tekście „Jak Lwów przenoszono do Wrocławia” (PRZEGŁĄD NR 2) wspomniana jest postać prof. Stanisława Kulczyńskiego. To wybitny botanik i działacz społeczny, którego teraz niesłusznie usiłuje się wygumkować z historii – m.in. próbowano zdekomunizować bulwar im. prof. Kulczyńskiego we Wrocławiu. Tymczasem w Jeleniej Górze (na

rogu ulic Mickiewicza i Wolności) od lat 80. stoi pomnik profesora, zbudowany ze składek rzemieślników i działaczy Stronnictwa Demokratycznego, partii, którą w 1939 r. zakładał profesor. Choć w Jeleniej Górze wciąż działa to ugrupowanie – na Starówce natrafiłem na szyld SD z numerem telefonu i adresem – nikt pomnikiem się nie opiekuje. Może dla osób związanych z Pawłem Piskorskim ta historia nie ma żadnego znaczenia? Od lat pomnik stoi pomazany, wcześniej był niszczone. Kilka razy pisała o tym prasa jeleniogórska, ale bez żadnych rezultatów. Może czytelnicy PRZEGŁĄDU zainteresują się sprawą? Przesyłam zdjęcie, które zrobiłem w styczniu 2023 r.

Tomasz Otoki, Warszawa

✉ Zamach posta Zawiślaka na skwer im. Stefana Sendłaka

Zwracam się o pomoc w sprawie ocalenia pamięci o wspólnym Polaku i mieszkańcu Zamościa Stefanie Sendłaku, przedwojennym działaczu PPS, wieloletnim radnym Zamościa. Długo można by o nim pisać w samych superlatywach, m.in. ocalił ponad 220 mieszkańców Zamościa narodowości żydowskiej. Po wojnie był prześladowany przez ówczesną władzę.

Po wieloletnich staraniach moich i innych osób na październikowej sesji Rada Miasta Zamość upamiętniła Stefana Sendłaka, czyniąc go patronem skweru przy ulicy Partyzantów, pomiędzy dawnym urzędem wojewódzkim a Bramą Lwowską. Ten skromny akt nie spodobał się posłowi PiS Sławomirowi Zawiślakowi, który złożył wniosek o nadanie temu miejscu imienia Bohaterów Powstania Zamojskiego, gdyż na skwerze postawiony jest (prawdopodobnie bez uzgodnień) pomnik Armii Krajowej. Wniosek posta Zawiślaka będzie procedowany na najbliższym posiedzeniu Rady Miasta Zamość, a że PiS ma w niej większość, to Stefan Sendłak, jak był prześladowany w czasach PRL, tak teraz będzie wymazywany z historii przez PiS.

Janusz Kupczyk

f Wszystko jest na sprzedaż

Mamy dwa rodzaje pieniędzy: brudne pieniądze ukradzione przez propuputinowskich oligarchów i te czyste, ukradzione przez oligarchów lubianych na Zachodzie, np. pana Chodorkowskiego. Te pierwsze przyjmuje się z obrzydzeniem i niechęcią, drugie z wdzięcznością.

Paweł Stawicki

ZDJĘCIE TYGODNIA

Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy zagrała po raz 31. W tegorocznym finale zbierano fundusze na walkę z sepsą.

W 2022 r. **15,9 mln Polaków** w ramach 1% PIT przekazało organizacjom pozarządowym **1,1 mld zł**. Stowarzyszenie Klon/Jawor szacuje, że na 138 tys. zarejestrowanych organizacji aktywnych jest ok. 70 tys.

O **51,7%** wzrosły w ubiegłym roku ceny oleju, o **49,1%** marga-ryny, o **47,4%** cukru i o **40,9%** masła. Ceny mięsa wzrosły o **25,5%**, a nabiału o **22,4%** („Rzeczpospolita”).

Ciągle nie ma regulacji prawnych w sprawie tantiem dla twórców za korzystanie z ich dzieł na sprzęcie elektronicznym. Po wizycie w Polsce Reeda Hastingsa, jednego z założycieli Netflixsa, **wiceminister ds. cyfryzacji Janusz Cieszyński** wykreślił przepis zapewniający tantiemy z internetu. Platformy streamingowe osiągają w Polsce przychody rządu 2,3 mld zł. Do polskich twórców w postaci tantiem nie trafiła ani jedna złotówka.

Film Jerzego Skolimowskiego „10” jest w piątce nominowanych do Oscara w kategorii najlepszy film międzynarodowy.

Maciej Grzywaczewski odnalazł kliszę ze zdjęciami, które w czasie powstania w getcie w 1943 r. wykonał jego ojciec. **Zbigniew Leszek Grzywaczewski** służył w Warszawskiej Straży Ogniowej.

Do końca czerwca 2022 r. na Ukrainie postawiono zarzuty korupcyjne **731 osobom**, w tym dziesięć sędziów. Danych za drugie półrocze jeszcze nie ujawniono. Wśród oskarżonych są

m.in. wiceminister i wiceszef biura prezydenckiego.

Jednym z europosłów, którzy szczególnie aktywnie kontaktowali się z przedstawicielami Kataru, jest Ryszard Czarnecki z PiS, wielokrotny gość Doha Forum, które ma ambicje być jak szwajcarskie Davos.

Bogusław Liberadzki, europoseł Nowej Lewicy, został oskarżony przez swoją byłą asystentkę o mobbing.

Studenci z Wydziału Fizyki UW zdobyli złoty medal w konkursie University Physics Competition 2022. A do tego pięć srebrnych medali i dwa brązowe w rywalizacji 417 drużyn z całego świata.

Aż **347,3 tys. wniosków** o zawieszenie działalności gospodarczej złożono w 2022 r.

Powszechny dostęp do telefonów komórkowych ma swoją cenę. W ubiegłym roku na świecie 5,5 mld aparatów trafiło na śmietnik.

Kolejne dostawy ukraińskiego rzepaku do niemieckich portów i polskich elewatorów są zwracane ze względu na stwierdzenie obecności GMO.

Polskie porty w 2022 r. przeładowały **133 mln ton** różnych towarów. To wzrost o 18% wynikający głównie z większej ilości węgla i zbóż.

Na **193 tys. ton pierników** wyprodukowanych w 2021 r. w Unii Europejskiej najwięcej pochodzi z Niemiec (86 tys. ton, czyli 45%), Holandii (42 tys. ton, czyli 22%) i Polski (32 tys. ton – 17%).

PRZEBŁYSKI

Politycy lokują w mieszkaniach

Gazety jęczą, bo bardzo zmalała liczba budowanych mieszkań i bardzo podrożały kredyty. A w tym roku może być jeszcze gorzej. Jak z tym żyć? – pytają młode małżeństwa. I pary nieformalne. I single. Ale pytaniami swojego losu nie odwrócicie. Daremne żale, szkoda łez. Trzeba iść do ludzi, którzy sobie poradzili. Najbardziej o wasz los martwi się lewica, zapytajcie więc Krzysztofa Śmiszka, posła Nowej Lewicy, jak zostać właścicielem mieszkania i współwłaścicielem pięciu innych z Robertem Biedroniem, lewicowym europosem. Zaradni są nie tylko Śmiszek z Biedroniem. Jeśli bliżej wam do KO, to „Fakt” wymienia posłankę Małgorzatę Niemczyk, właścicielkę dziesięciu mieszkań, a z PiS Agnieszkę Soin, która ma raptem dwa domy i siedem mieszkań. Niedługo wybory. Najszybsza droga do własnego mieszkania.

Wzrost o 2519%

Tę informację czytaliśmy wiele razy. I ciągle nie wierzymy, że takie coś jest możliwe. „W listopadzie dynamika importu ukraińskiego rzepaku do Polski skoczyła o 2519% (dwa tysiące pięćset dziewiętnaście procent) rok do roku”. Tak mówi Monika Przeworska, dyrektorka Instytutu Gospodarki Rolnej. Podaje też, że cały import rzepaku z Ukrainy liczony rok do roku wzrósł o 623%. Tyż piknie. Miał jechać do portów, ale trafił do zakładów przetwórczych. Nie muszą kupować rzepaku od naszych rolników. Szukają tylko tego o najwyższych parametrach. Potrzebują go do wymieszania z ukraińskim. I taki ulepszony produkt sprzedają wytwórcom żywności. Smacznego!

Kanał w Canal+

Pomaganie władzy ma we krwi. Krzysztof Stanowski z internetowego Kanału Sportowego, a prywatnie, jak o sobie mówi, przyjaciel trenera Michniewicza. Bardzo bliski przyjaciel, bo były trener reprezentacji jest ojcem chrzestnym syna Stanowskiego.

A z tą władzą było tak: dyskretne kontakty z Kanałem Sportowym ujawnił nieformalny doradca premiera Morawieckiego. Mimowolnie. Bo wyciekł mejl Mariusza Chłopika, w którym uzgadniano wizytę kogoś z rządu w KS. Cel był prosty jak kij od szczotki. Chodziło o poprawianie wizerunku rządu.

Jak wizerunek rządu może ocieplać Stanowski, który na mocnym gazie przez 10 minut prowadził *live stream* i lansował sprowadzonego przez siebie do Widzewa młodego piłkarza z Konga?

Teraz w Kanał Sportowy chce zainwestować Canal+. Ma mu pomóc dotrzeć do młodszych widzów.

Siódemka posła Zubowskiego

Są posłowie, którymi można dzieci straszyć. Ale nie wszystkie. W pierwszej kolejności dzieci niemieckie. Bo jak przystało na prawdziwego patriotę z pisowskim mandatem, poseł Wojciech Zubowski z niezwykłą zawziętością poluje na przedstawiciela mniejszości niemieckiej w Sejmie. Polityk z Głogowa reklamuje się jako szczęśliwy mąż i ojciec. Apanaże poselskie pozwalają nam wierzyć, że czego jak czego, ale wysokiego standardu w tej rodzinie nie brakuje. I pomyśleć, że aby to wszystko mieć, wystarczy 6 (sześć) razy złożyć w Sejmie wniosek o odwołanie posła przedstawiciela mniejszości niemieckiej. Wnioski, które absurdalnością wyróżniają się nawet w PiS, upadły. Ale nie z Zubowskim takie numery. Złożył wniosek po raz siódmy!

PYTANIE TYGODNIA

Jakie są najgorsze nawyki żywieniowe Polaków?

DR EWA BŁASZCZYK-BĘBENEK,

badaczka żywienia, Collegium Medicum UJ

Jednym z najczęściej popełnianych błędów żywieniowych jest nadal zbyt małe spożycie warzyw i owoców. W odniesieniu do starszych dzieci i młodzieży należy zwrócić uwagę na niewystarczające spożycie mleka i produktów mlecznych. Również pieczywo ciemne pełnoziarniste oraz ryby, zwłaszcza morskie, powinny być znacznie częstszymi gośćmi w diecie zarówno młodszych, jak i starszych Polaków. Niestety, produkty, których powinniśmy unikać, są zdecydowanie częściej wybierane we wszystkich grupach wiekowych. Młodzi ludzie nie ograniczają spożycia słodczy, a ponadto, podobnie jak dorośli, dosładzają potrawy i napoje oraz spożywają bardzo dużo cukru w formie składnika innych produktów. Problem spożycia produktów typu fast food występuje najczęściej wśród młodych dorosłych i nastolatków.

MIKOŁAJ CHOROSZYŃSKI,

psychodietetyk, Fundacja FitMIND

Z pewnością jedzenie słodczy, których kupujemy coraz więcej, co nierzadko przeradza się w uzależnienie. Problem pogłębia to, że sięganie po wysokokaloryczne produkty jest często utrwaloną reakcją na życiowe niepowodzenia czy stres. W efekcie, co potwierdzają moi pacjenci, odstawienie słodczy bywa trudniejsze niż rzucenie palenia czy rezygnacja z alkoholu. Plagą jest także brak nawyków korzystnych dla

zdrowia, np. niedostateczne spożycie warzyw zielonolistnych, ułatwiających kontrolę apetytu i redukcję zapasowej tkanki tłuszczowej. Niestety, w przeciwieństwie do wielu społeczeństw azjatyckich nie mamy tradycji refleksji nad tym, jak posiłek, który planujemy zjeść, wpłynie na nasz organizm.

DR KRZYSZTOF PUCHALSKI,

socjolog zdrowia,

Instytut Medycyny Pracy im. prof. dr. med. Jerzego Nofera

Socjolog może mówić nie o szkodliwości poszczególnych praktyk – mogą ją oceniać zmedyalizowane nauki o żywieniu – ale o ich społecznym kontekście czy funkcjach. Z tego punktu widzenia interesujące jest to, że zdecydowana większość Polaków deklaruje, że zdrowo się odżywia, a jednocześnie przyznaje, że lubi smacznie jeść, nawet gdy wie, że to niezdrowe. Ponieważ jednocześnie chętnie idziemy na łatwiznę i łatwo podporządkowujemy się temu, co robią inni, mimo wspomnianej deklaracji wielu z nas jest byle co, byle gdzie i byle jak. Ciekawe jest też to, że jeszcze niedawno jako zdrowe były postrzegane przede wszystkim posiłki tradycyjne i przygotowane w domu, a obecnie coraz ważniejszym kryterium jest ich naturalność. Równocześnie zalecenia dietetyków rzadko są traktowane jako wyznacznik tego, co dla nas korzystne. W tej kwestii bardziej ufamy sobie niż specjalistom, ponadto łatwo ulegamy sugestiom marketingowym.

Not. Michał Sobczyk